

HUKUK DEVLETİ EKSİKLİKLERİ NEDENİYLE POLONYA'YA KARŞI YÜRÜTÜLEN YAPTIRIM MEKANİZMASININ DOĞURDUĞU ETKİLER

*THE EFFECTS OF THE SANCTION MECHANISM AGAINST POLAND DUE TO THE DEFICIENCIES
OF THE STATE OF LAW*

Hakemli Makale

Ayşe Füsun ARSAVA*

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	631
I. AB ANLAŞMASININ 7.MADDESİNDE ÖNGÖRÜLEN PROSEDÜR ÖNCESİ UYGULANAN YÖNTEMLER	632
A - Komisyon tarafından hazırlanan “Yeni AB Çerçevesi’ne” istinat eden uygulama	632
B - AB Anlaşması’nın 7. maddesinde öngörülen erken uyarı prosedürü.....	633
C - AB’nin Çalışma Usulleri Hakkındaki Anlaşma’nın 258. maddesinde öngörülen ihlâl Davası	634
II - ARTUR CELMER DAVASINDA YÜRÜTÜLEN PROSEDÜR (RS. C-216/18 PPU, LM CASE).....	636
A - 27 Mart 2018’de İrlanda Yüksek Mahkemesi tarafından yapılan önkarar başvurusu	636
B - Kanun sözcüsü Evgeni Tanchev’in 28.06.2018 tarihli nihai talebi	638
C - AB Adalet Divanı’nın (Büyük Daire) 25 Temmuz 2018 tarihli kararı	639
SONUÇ	643
KAYNAKÇA.....	648

DOI: 10.32957/hacettepehdf.935268

Makalenin Geliş Tarihi: 09.05.2021

Makalenin Kabul Tarihi: 12.08.2021

* Prof. Dr. Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Uluslararası Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı. E-posta: fusun.arsava@atilim.edu.tr; mahmutarsava@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-2275-7664

Bu makale Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

ÖZ

Avrupa Birliği (AB) Anlaşması'nın 2.maddesinde yer alan AB'nin temel değerlerinin, özellikle hukuk devleti prensibinin sistematik şekilde ihlâli nedeniyle AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre bir üye devlete karşı başlatılan mekanizmanın Avrupa Tutuklama Emri'nin gereğinin yerine getirilmemesinde bir dayanak oluşturup oluşturmayacağı AB Hukuku'nda düzenlenmemiştir. İrlanda Yüksek Mahkemesi'nin AB Adalet Divanı'na yapmış olduğu 27 Mart 2018 tarihli ön karar başvurusu ve Divanın (Büyük Daire) bunun üzerine vermiş olduğu 25 Temmuz 2018 tarihli ön kararı bu çerçevede bir dönüm noktası oluşturmaktadır. Yargı bağımsızlığı eksikliklerinin adil yargılanma hakkı üzerindeki etkisi esas alınarak Avrupa Tutuklama Emri'ne göre iadesi gereken sanıklarla ilgili taleplerin AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrası muvacehesinde haklarında işlem başlatılan üye devletler bakımından Avrupa Temel Haklar Şartı'nın 47. madde, 2. fıkrasında yer alan "fair-adil" yargılamaya ilişkin temel hakkın ihlâl edilme riski nedeniyle kabul edilmeme olasılığı tartışılan makalede ayrıca AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasında öngörülen, siyasi yaptırım mekanizması olarak nitelendirilen prosedürün işletilebilmesi için gerekli oy çokluğunun sağlanamama riskinin AB Anlaşması'nın 2. maddesinde öngörülen AB değerlerinin ihlâli nedeniyle ihlâl davası açılarak aşılabileceği ele alınmaktadır.

Anahtar Sözcükler: adil yargılanma hakkı, AB değerleri, AB değerlerinin ihlâli, ihlâl davası, Avrupa Tutuklama Emri, yargı bağımsızlığı

ABSTRACT

It is not regulated by EU Law whether the mechanism initiated against a member state in accordance with Article 7, paragraph 1 of the EU Treaty, due to the systematic violation of the fundamental values of the EU included in Article 2 of the EU Treaty, especially the rule of law, will constitute a basis for the failure to comply with the European Arrest Order. The request for a preliminary ruling of the Supreme Court of Ireland to the EU Court of Justice dated 27 March 2018 and the preliminary ruling of the Court (Grand Chamber) dated 25 July 2018 constitute a turning point in this context. The possibility of rejection due to the risk of violation of the fundamental right to a "fair" trial based on the impact of the lack of judicial independence on the right to a fair trial, the requests regarding the defendants who are required to be extradited according to the European Arrest Warrant are in accordance with the Article 47, paragraph 2 of the European Charter of Fundamental Rights for the member states under Article 7, paragraph 1 of the EU Treaty was discussed. The article also discusses that the risk of not achieving the required majority of votes for the operation of the procedure, which is defined as a political sanction mechanism, foreseen in the Article 7, paragraph 1 of the EU Treaty, can be overcome by filing a violation case due to the violation of the EU values stipulated in the Article 2 of the EU Treaty.

Keywords: the right to fair trial, the EU values, the violation of the EU values, infringement procedure, the European Arrest Warrant, judicial independence

GİRİŞ

Polonya'ya karşı Aralık 2017'de AB anlaşmasının 7. madde, 1. fıkrasına göre hukuk devleti prensibinin, özellikle yargıda ihlâli nedeniyle işletilmeye başlatılan yaptırım mekanizması Polonya'nın AB içtihatı kaynaklı bir problemle karşılaşmasına yol açmıştır.¹ Avrupa Tutuklama Emri muvacehesinde sanıkların Polonya yargısına teslimi talebi Avrupa Temel Haklar Şartı'nın 47. madde, 2. fıkrasında yer alan adil yargılanma hakkı bakımından risk oluşturması ve karşılıklı tanıma ve güvene istinat eden Avrupa Tutuklama Emri'nin dayanaklarının mevcut olmaması gerekçeleri ile kabul edilmemiştir.² Uyuşturucu kaçakçılığı iddiası ile aranan Artur Celmer'in avukatı Avrupa Tutuklama Emri'ne istinat eden iade talepleri bağlamında bu kararın bir içtihat oluşturduğuna işaret etmiştir.³

Adalet Divanı aynı paralelde Avrupa Tutuklama Emri ile ilgili olarak Avrupa Temel Haklar Şartı'nın 4. maddesinde yer alan insanlık dışı yahut aşağılayıcı muameleyi yasaklayan hükmün ihlâl tehlikesi bağlamında verdiği kararında, Macaristan'da hakları koruma mekanizmasının bulunmasının bu riski ortadan kaldırmadığına işaret etmiştir. Macaristan için 12 Eylül 2018'de Avrupa Parlamentosu'nda AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre yaptırım prosedürünün işletilmesine ilişkin yapılan oylamada Avrupa Parlamentosu parlamenti Judith Sargentini'nin (Yeşiller/EFA, Hollanda; A8-0250/2018, 4.7.2018) hazırladığı rapor esas alınarak oyların 2/3'ü ve milletvekillerinin mutlak çoğunluğu ile prosedürün işletilmesi kararı alınmıştır.⁴ Avrupa Parlamentosu bu şekilde Konseye Macaristan'a karşı AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre erken uyarı mekanizmasının başlatılması için ikinci kez bir talep yapma kararı almıştır. Parlamento erken uyarı mekanizmasının işletilmesi için ilk kararını 17.05.2017'de almıştır.⁵ Macaristan çekimser 48 oyu esas alarak gerekli 2/3 çoğunluğa erişilmediğini, bu nedenle kararın geçersiz olduğunu ileri sürmüştür. Avusturya Dış İşleri Bakanı Karin

¹ EuGH, Rs. C-270/17 PPU (Tupikas), ECLI:EU:C:2017 628, Rn.49

² İrlanda Yüksek Mahkemesinin (Dublin) 12 Mart 2018 tarihli kararı için bknz.: The Minister for Justice and Equality v. Artur Celmer, High Court (2018) IEHC 119

³ bknz.: <http://www.euractiv.de/section/europakompakt/news/rechtstaatliche-bedenken-irisc...>

⁴ P8_TA (2017) 0216; HUMMER, Waldemar "Erneute Rechtstaatlichkeitsprobleme in Ungarn", **Europäische Rundschau**, Yıl;2017, Sayı:2, s32 vd.

⁵ bknz.: P.8 TA (2017) 021b; HUMMER, 2017, s.32 vd.

Kneissl bu bağlamda Konsey hukuk müşavirliğine görüş için başvurmuşsa da, hukuk müşavirliği bu konuda yetkili olmadığını bildirmiştir.

I. AB ANLAŞMASININ 7.MADDESİNDE ÖNGÖRÜLEN PROSEDÜR ÖNCESİ UYGULANAN YÖNTEMLER

A - Komisyon tarafından hazırlanan “Yeni AB Çerçevesi’ne” istinat eden uygulama

Polonya’da Beata Szydlo hükümetinin iş başına geldiği tarihten itibaren (Kasım 2015) yasama, yürütme alanında, özellikle yargı alanında hukuk devleti prensibini sarsan bir dizi yasal düzenleme yapılmıştır.⁶

Avrupa Komisyonu’nun bu önlemlerin kaldırılması ve kendisiyle diyaloga geçilmesi için yapmış olduğu talebe Polonya’nın reaksiyon göstermemesi üzerine Komisyon 13 Ocak 2016’da 11.08.2014’te kendisi tarafından hukuk devleti prensibinin güçlendirilmesi için hazırlanan üç aşamalı “Yeni AB Çerçevesi’nin” ilk aşamasını yürürlüğe koymuştur.⁷

Bu yeni enstrüman AB Anlaşması’nın 7. maddesinde yer alan sert yaptırım prosedürü öncesi yumuşak bir diyalog prosedürü özelliği taşımakta ve AB Anlaşması’nın 7. maddesinde öngörülen prosedür öncesi uygulanan prosedür olarak isimlendirilmektedir (bu prosedür anlaşmada bir dayanağı olmaması nedeniyle AB Konseyi hukuk müşavirliği tarafından AB hukukuna aykırı olarak nitelendirilmiştir. Bununla beraber bu konuda herhangi bir hukuki girişim yapılmamıştır). Polonya’nın diyalog çağırısına cevap vermemesi ve AB Anlaşması’nın 2. maddesinde yer alan temel değerleri, özellikle hukuk devleti prensibini ihlâlê devam etmesi nedeniyle Komisyon bu kez 27 Temmuz 2017’de Polonya’ya “hukuk devleti” tavsiyesi ilemiş ve bu şekilde AB anlaşmasının 7. maddesinde öngörülen prosedürün 2. aşamasını başlatmıştır.

⁶ HUMMER, Waldemar, “Rechtstaatlichkeit Probleme in Ungarn und Polen. Misst die Europäische Kommission dabei mit zweierlei Mass”, (Teil I), **EU-Infothek** (I.Kısım), Yıl:2017 (12 Mayıs), **EU-Infothek** (II.Kısım), Yıl: 2017 (16 Mayıs)

⁷ HUMMER, Waldemar, “Neuer Frühwarnmechanismus bei Gefährdung der Rechtsstaatlichkeit in der EU”, **EU-Infothek**, Yıl: 2014 (8 Nisan)

Polonya'nın hukuk devleti prensiplerini ihlâlâ devam etmesi üzerine Komisyon 21 Aralık 2016'da Polonya'ya hukuk devleti prensipleri ihlâllerini liste halinde içeren ve bu ihlâllerin ortadan kaldırılması için 2 ay süre öngören yeni bir hukuk devleti tavsiyesi iletmiştir.

Polonya'nın ne ikinci tavsiyeye, ne de 26 Temmuz 2017'de yapılan üçüncü tavsiyeye uymaması üzerine Komisyon 20 Aralık 2017'de tamamlayıcı dördüncü hukuk devleti tavsiyesini Polonya'ya iletmiştir. Komisyon AB Anlaşması'nın 7. maddesinde öngörülen prosedür öncesinde üçüncü aşamayı tamamlaması ertesinde Konsey'e gerekçeli bir öneri ile AB anlaşmasının 7. madde, 1. fıkrasında öngörülen prosedürün işletilmesine matuf karar alınması için başvuru yapmıştır [Kom (2017) 835 final]. Komisyonun dördüncü hukuk devleti tavsiyesi Polonya parlamentosunun 15 Aralık 2017'de Yüksek Mahkeme ve Ulusal Yargı Konseyi (Justizrat) ile ilgili olarak iki kanun ihdas etmesi yol açmıştır. Komisyon tavsiyesinde Polonya mercilerinin ortaya çıkan tereddütleri gidermek için alması gereken önlemleri sıralamıştır. Bu önlemler aşağıdaki konulara ilişkindir:

- Yüksek Mahkeme yargıçlarının emeklilik yaşının düşürülmesi, devlet başkanının Yüksek Mahkeme yargıçlarının görev sürelerinin uzatılmasında takdir hakkının olması; yıllar önce tamamlanan davaların yeniden açılmasını mümkün kılan olağanüstü hukuki prosedürlerin kabul edilmesi;
- Anayasa mahkemesinin bağımsızlığının ve meşruiyetinin yeniden tesisi ve aynı zamanda yargıçların, başkan yardımcılarının ve öncelikle başkanın hukuka uygun seçilmesi ve kararların hepsinin yayınlanması ve tüm kapsamı ile icra edilmesi;
- Polonya mercilerinin yargının meşruiyetini gölgeleyecek önlemlerden ve kamuoyu açıklamalarından kaçınması.

B - AB Anlaşması'nın 7. maddesinde öngörülen erken uyarı prosedürü

Komisyon hukuk devletine ilişkin dördüncü tavsiyesini vererek ve AB Anlaşması'nın 7. maddesinde öngörülen prosedürü tamamlayarak AB anlaşmasının 7. maddesinde öngörülen şekli yaptırım prosedürünün uygulanma sorumluluğunu Konsey'e bırakmıştır. Konsey bu çerçevedeki iradenin oluşumuna matuf olarak Polonya'nın 26

Haziran 2018’de Konsey’de diğer AB üyesi devletlerin sorularına cevap vermesini karara bağlamıştır.⁸ Bu aşamanın ertesinde Avrupa Parlamentosu Özgürlükler Komitesi’nin AB Anlaşması’nın 2. maddesinde yer alan değerlerin Polonya tarafından ağır ihlâli tehlikesini ortaya koyan gerekçeli önerisi ışığında 7. maddede öngörülen prosedürün başlayabilmesi için gerekli olan Avrupa Parlamentosu onayı büyük bir çoğunlukla sağlanmıştır (438 kabul oyu, 152 karşı oy, 71 çekimser oy). Avrupa Parlamentosu bu bağlamda Polonya’dan yargı bağımsızlığı garanti edilinceye kadar yeni bir kanun ihdas edilmemesini, Avrupa Komisyonu’nun ve Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu’nun tüm tavsiyelerinin yerine getirilmesini talep etmiştir.

Konsey’in Parlamento’nun onayı sonrası AB Anlaşması’nın 7. madde, 1. fıkrasında yer alan erken uyarı mekanizmasını başlatması Polonya’yı hukuk devleti prensiplerinin ihlâlinden vazgeçirmemiştir. Polonya’da yalnızca son iki yılda⁹ ihdas edilen 13 kanunun Polonya yargı sisteminin yapısı¹⁰ üzerinde etki gösterdiği görülmektedir. Gerek yürütmenin, gerekse yasamanın bu düzenlemelerle yargının oluşumu ve yetkileri üzerinde siyasi etki yaptığı, bunun ise kuvvetler ayrılığı prensibine uymaması nedeniyle hukuk devletine mutlak olarak aykırı olduğu kuşkusuzdur.

C - AB’nin Çalışma Usulleri Hakkındaki Anlaşma’nın 258. maddesinde öngörülen ihlâl Davası

AB anlaşmasının 7. madde, 1. fıkrasında öngörülen erken uyarı sisteminin işletilmesine ilişkin girişim yanı sıra Komisyon AB’nin Çalışma Usulleri Hakkındaki Sözleşme’nin 258. maddesine göre Polonya’ya ihlâl davası açmıştır.¹¹ Komisyon, 29 Temmuz 2017’de Polonya’ya karşı bir ihlâl davası açması ertesinde, 15 Mart 2018’de Polonya’ya karşı bir de 12 Temmuz 2017 tarihli adli mahkemelerin kuruluş kanununda yapılan değişikliklerle yargıçlar için farklı emeklilik yaşının kabul edilmesi, adli mahkemelerdeki yargıçların emeklilik yaşının düşürülmesi, adalet bakanına yargıçların

⁸ PALLOKAT, Jan, “Justizreform vor EU-Rat. Polen im “Dämmerzustand”, **tagesschau.de**, Yıl:2018 (26 Haziran)

⁹ Beata *Szydło* hükümetinin Kasım 2015’te iktidara gelmesinden itibaren

¹⁰ (anayasa mahkemesi, yüksek mahkeme, adli mahkemeler, Ulusal Yargı Konseyi, suçluların takibi alanında ve hâkimler ve savcılar yüksek kurulu)

¹¹ <https://www.lto-de/recht/hintergruende/h/eu-Kommission-sanktionsverfahren-polen-rechtsstaat-dialog>

görev sürelerinin uzatılmasında takdir hakkı verilmesi nedenleri ile yeni bir ihlâl davası açmıştır.¹²

Polonya'nın bu bağlamda işbirliği yapma iradesi göstermemesi nedeni ile Komisyon 2 Temmuz 2018'de hukuki tereddütlerini yanlış anlaşılmaya izin vermeyen bir açıklıkla Polonya'ya bildirmiştir. Polonya mercileri bu talepleri 2 Ağustos 2018'de cevaplandırmıştır. Polonya'nın vermiş olduğu cevabın Komisyonu tatmin etmemesi nedeniyle Komisyon 14.08.2018'de gerekçeli bir görüş bildirmiştir. Gerekçeli görüşün Polonya tarafından bir ay içerisinde cevaplandırıldığı görülmektedir.¹³ Polonya tarafından gerekçeli görüşe bir cevap verilmiş olması, Komisyonu ihlâl davası açmaktan alıkoymuştur. Polonya Senatosu bununla beraber 30 Temmuz 2018'de, Avrupa Parlamentosu'nun 26 Mayıs 2019'da yapılacak seçimleri bağlamında da sonuç doğuracak ölçülülük prensibini ihlâl eden Birlik Hukuku'na aykırı yeni bir kanun ihdas etmiştir.¹⁴

Komisyonun gerekçeli görüşünün cevaplandırılması paralelinde Polonya Yüksek Mahkemesi aynı gün (2 Ağustos 2018) AB'nin Çalışma Usulleri Hakkındaki Sözleşme'nin 267. maddesine göre AB Adalet Divanı'na yüksek mahkeme yargıçlarının zorunlu emeklilikleri bağlamında bir dizi önkarar başvurusu yapmıştır. Beş önkarar başvurusundan ikisi yargıçların görev yerlerinin değiştirilmemesi teminatı;¹⁵ üçüncü başvuru yaş nedeniyle ayrımcılık yasağı;¹⁶ son iki başvuru da AB Hukukunun ulusal (Polonya) mahkemeler tarafından etkin uygulanması ile bağlantılı açılmıştır.¹⁷

AB'nin Çalışma Usulleri Hakkındaki Sözleşme'nin 258. maddesine göre yürütülen ihlâl davası prosedürü, Komisyonun hukuk devleti diyalogu bağlamında AB Anlaşması'nın 7. maddesinde öngörülen prosedür öncesi yürüttüğü prosedürü ve AB

¹² EuGH, Rs. C-192/18 (Kommission/Polen), ABl.EU 2018 C 182/14 vd.

¹³ TEFFER, Peter, "EU Commission step up legal case against Poland", *euobserver*, Yıl: 2018 (14 Ağustos); <https://euobserver.com/political/142585> (erişim tarihi 02.03.2021)

¹⁴ MYCIELSKI, Martin, **While Poles defend courts, Kaczyński hijacks EU elections**, <https://euobserver.com/opinion/142484> (erişim tarihi 02.03.2021)

¹⁵ AB anlaşmasının 2. ve 4. md., 3. fıkra; 19.md, 1.fıkra; AB'nin Çalışma Usulleri Hakkındaki Sözleşme md.267; AB Temel Haklar Şartı md. 47

¹⁶ 2000/78 tarih ve sayılı Avrupa Topluluğu Konseyi Direktifi için bkz.: ABl. EU 2000 L. 303/16 vd.

¹⁷ BIERNAT, Stanislaw/KAWCZYŃSKA, Monika, **Why the Polish Supreme Courts Reference on Judicial Independence to the CJEU is Admissible after all**, *VerfBlog*, 2018/8/23, <https://verfassungsblog.de/why-the-polish-supreme-courts-reference-on-judicial-independence-to-the-cjeu-is-admissible-after-all/>, DOI: 10.17176/20180823-162630-0., (erişim tarihi 02.03.2021)

Anlaşması'nın 7. maddesine göre yürütülen yaptırım prosedürünü kesintiye uğramamakta, dava ile paralel götürebilmektedir. Ancak AB Anlaşması'nın 7. maddesinde öngörülen prosedür için gerekli oy çokluğunun sağlanmasında Polonya ile dayanışma içinde olan diğer üç *Visegrád* devletinin tutumları nedeniyle bir garanti görülmemesi (Macaristan hemen veto hakkını kullanacağını bildirmiştir) hukuk devleti prensibinin sistematik ihlâli durumlarında ihlâl davasının yegâne çözüm yolu olduğunu ortaya çıkarmıştır. Polonya'ya karşı AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre erken uyarı prosedürünün işletilmesi, bu üye devletin AB Anlaşması'nın 2 maddesinde yer alan değerlerin, özellikle hukuk devleti prensibinin ağır ve sürekli ihlâlinin mevcut olup olmadığı konusunda bir denetime tâbi olması anlamını taşımaktadır. AB Anlaşması'nın 2. maddesinde yer alan temel değerleri ihlâl eden bir üye devlet AB Hukukuna göre AB'nin taşıyıcı değerlerini kuşkusuz gerçekleştiren bir devlet olarak kabul edilmemekte, bu nedenle de ihlâl davasının muhatabı olabilmektedir.

II - ARTUR CELMER DAVASINDA YÜRÜTÜLEN PROSEDÜR (Rs. C-216/18 PPU, LM case)

A - 27 Mart 2018'de İrlanda Yüksek Mahkemesi tarafından yapılan önkarar başvurusu

1 Şubat ve 4 Haziran 2012'de ve 26 Eylül 2013'te Polonya mahkemeleri Polonya vatandaşı Artur Celmer hakkında üç Avrupa Tutuklama Emri kararı vererek, bu kişinin uyuşturucu kaçakçılığı yapması nedeniyle tutuklanması ve Polonya yargısına cezai takibat için teslim edilmesini karara bağlamıştır. 5 Mayıs 2017'de Artur Celmer İrlanda'da yakalanmış ve İrlanda High Court'a çıkarılmıştır. Artur Celmer Polonya'ya iadesi halinde AİHK'nun 6. maddesinin, AB Temel Haklar Şartı'nın 47. madde, 2. fıkrasının ihlâl (adil yargılanma hakkı) riskinin doğacağını ileri sürmüş ve bu bağlamda Komisyon'un Polonya hakkında AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkra muvacehesinde hazırladığı 20 Aralık 2017 tarihli gerekçeli öneriye [Kom (2017) 835 (final)], bu metinde yer alan dokümanlara, Avrupa Konseyi Venedik Komisyonunun bilirkişi görüşüne istinat etmiştir.

Söz konusu raporda Komisyon Polonya'nın hukuk devleti niteliği bakımından tereddüt yaratan özellikle iki hususun altını çizmektedir. Bunlardan bir tanesi bağımsız ve meşru bir anayasa mahkemesi denetiminin olmaması ve Polonya'da adli mahkemelerin bağımsızlığının tehdit altında olmasıdır. Artur Celmer bunun ötesinde Komisyon'un Konsey'den AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre, AB Anlaşması'nın 2. maddesinde yer alan temel değerlerin Polonya tarafından ağır ihlâlinin tespiti talebi yapmasının da Polonya'da adil yargılanma olanağının bulunmadığının kanıtı olduğunu ileri sürmüştür. AB Adalet Divanı'na önkarar başvurusu yapan İrlanda Yüksek Mahkemesi hukuk devleti ilkelerinin sistematik ihlâli nedeniyle Polonya aleyhine AB Anlaşması'nın 7. maddesine göre bir prosedürün işletilmesinin otomatik olarak Polonya'da adil yargılanma olanağının bulunmadığı sonucunu doğurup doğurmayacağı sorusunun cevaplandırılmasını talep etmiştir.

İrlanda Yüksek Mahkemesi yaptığı önkarar başvurusunda AB Adalet Divanı'nın Avrupa Tutuklama Emri'nin iki aşamalı bir denetim sonrası icrasının ertelenebileceğini kabul ettiği 5 Nisan 2016 tarihli Aranyosi ve Căldăraru davalarında vermiş olduğu kararına istinat etmiştir.¹⁸ Divan'ın söz konusu kararına göre kararı icra edecek yargı mercii öncelikle Avrupa Tutuklama Emri veren üye devletin sistematik hukuk devleti ihlâli içinde olup olmadığını, insanlık dışı yahut aşağılayıcı bir tutum içinde olup olmadığını tespit edecektir. Bu tespiti takiben kararı icra edecek yargı mercii ikinci adım olarak Avrupa Tutuklama Emri'nden etkilenen kişinin bu tespit ışığında adil yargılanma konusunda ciddi bir tehlike içinde olup olmadığı konusunda somut olaya ilişkin kanaatini oluşturacaktır. Bu tablo hukuk devleti sisteminde eksiklikler olmasının zorunlu olarak somut durumda Avrupa Tutuklama Emri'nden etkilenen kişinin insanlık dışı yahut aşağılayıcı bir muameleye maruz kalacağı sonucunu vermediğini ortaya koymaktadır.

İrlanda Yüksek Mahkemesi AB Adalet Divanı'nından kararını Aranyosi ve Căldăraru davasında olduğu gibi iki aşamalı bir inceleme ertesi mi, yoksa Polonya yargı sistemindeki eksikler nedeniyle otomatik olarak mı vermesi gerektiğinin cevaplandırılmasını istemiştir. İrlanda Yüksek Mahkemesi'nin görüşüne göre iki aşamalı inceleme, Avrupa Tutuklama Emri'nden etkilenme durumunda olan kişiye kanıtlama

¹⁸ EuGH, Rs. C-404/15 ve C-659/15 PPU (Aranyosi und Căldăraru) ECLI:EU:C:2016:198

yükümlülüğü getirmesi nedeniyle realiteye uygun değildir; bunun ötesinde hukuk devleti sistemindeki eksikler muvacehesinde iade halinde Avrupa Tutuklama Emri'nden etkilenecek kişiye adil yargılanacağı konusunda bir garanti verilmesi de mümkün değildir. C-216/18 PPU davasında AB Adalet Divanı kararına hernekadar kanun sözcüsünün nihai talebinde yer alan iki aşamalı denetimi esas almış olsa da, kanun sözcüsünün nihai talebinde yer alan hususlarla Divanın kararı arasında kimi nüanslar bulunmaktadır.

B - Kanun sözcüsü Evgeni Tanchev'in 28.06.2018 tarihli nihai talebi

C-216/18 PPU Davası'ndaki nihai talebinde kanun sözcüsü Polonya yargı sistemindeki hukuk devleti eksiklikleri nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlâli konusunda risk olup olmadığını karara bağlama yetkisinin Avrupa Tutuklama Emri'ni icra edecek yargı merciine ait olduğunun altını çizmiştir. Konsey'in AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrası muvacehesinde erken uyarı niteliğinde vereceği kararın konusu ile Avrupa Tutuklama Emri kararını icra eden yargı merciinin vereceği kararın konusu aynı değildir. Konseyin bu bağlamda vereceği karar hukuk devleti prensiplerinin sistematik ihlâline ilişkin olmasına karşın, Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasına ilişkin karar somut durumda adil yargılanma konusunda bir riskin olup olmadığına ilişkin olacaktır. Adil yargılanma hakkının ihlâl riski hukuk devleti prensiplerinde eksiklik görülmediği hallerde de söz konusu olabilecek bir durumdur. Aranyosi ve Căldăraru davasında insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağının ihlâl riski değil, adil yargılanma hakkının ihlâl riski Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasının ertelenme nedeni olarak kabul edilmiştir. Avrupa tutuklama emirlerinin karşılıklı olarak tanınması Avrupa Tutuklama Emri kararı veren üye devlet yargı mercilerinin bağımsız ve tarafsız olması ön koşuluna bağlı değildir. Kanun sözcüsünün görüşüne göre karşılıklı güven prensibine ilişkin istisnanın dar yorumlanması gerekliliği nedeniyle, bu bağlamda adil yargılanma hakkının ihlâl riski değil, adil yargılanma hakkının, yerine getirilmesinden kaçınma (adil yargılanma koşullarının bulunmaması) Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasının ertelenme nedeni olarak kabul edilmelidir. Adil yargılanma hakkının hakkın özü ihlâl edilmediği nispette koşullara bağlı olarak sınırlanması mümkündür. Avrupa Tutuklama Emri'nin gereğinin yerine getirilmesi bu nedenle hakkın özünün ihlâline ilişkin bir risk varsa ertelenebilir.

Yargı bağımsızlığı eksikliği prensip olarak adil yargılanma hakkının yerine getirilmesinden kaçınmaya yol açabilir. Bu durum ancak yargı bağımsızlığı konusundaki eksikliğin adil yargılamayı minimuma indirecek ölçüde ağır olması durumunda kabul edilebilir.¹⁹ İrlanda mahkemesinin bu nedenle Polonya mahkemelerinin bağımsızlığına ilişkin olarak objektif, güvenilir ve tüm verileri esas alan inceleme yapması gerekmektedir. Bu meyanda Avrupa Tutuklama Emri'nden etkilenen kişinin Polonya'ya iadesi halinde adil yargılanma hakkı bakımından risk altında olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Kararı icra edecek yargı merciinin karardan etkilenecek kişinin özel koşullarını ve takibata yahut mahkûmiyete neden olan eylemi dikkate alması önem taşımaktadır.

Bu bağlamda Polonya'da adil yargılanma hakkının kaçınma nedeniyle ciddi bir risk altında olduğunu kanıtlama yükümlülüğü Avrupa Tutuklama Emri'nden etkilenen kişiye aittir. Bunu takiben İrlanda mahkemesi Polonya yargı sistemindeki kanıtlanan eksikliklerin somut durumda adil yargılanma hakkı üzerindeki etkilerini değerlendirecektir. Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasının ertelenmesi bu açıklamalara göre, üye devlet yargı sisteminde adil yargılanma hakkından kaçınmanın tespit edilmesi ve hakkında Avrupa Tutuklama Emri verilen kişinin adil yargılanma hakkını kullanamama riski içinde olması koşullarına bağlıdır.

C - AB Adalet Divanı'nın (Büyük Daire) 25 Temmuz 2018 tarihli kararı

Büyük Daire 25 Temmuz 2018 tarihli,²⁰ iç tüzüğün 107. maddesine göre acil önkarar prosedürü ile ele aldığı davada Divan'ın Aranyosi ve Căldăraru davasında verdiği karara istinaden Avrupa Tutuklama Emri'ni icra edecek yargı merciinin Konsey'in 13 Haziran 2002 tarihli Avrupa Tutuklama Emri ve üye devletler arasında iade prosedürüne ilişkin 2002/584/JI nolu çerçeve kararının 1.madde, 3.fıkrasına göre Avrupa Tutuklama Emri'nden etkilenen kişinin AİHK'nun 6. madde, 1. fıkrasında yer alan adil yargılanma hakkının, dolayısıyla AB Temel Haklar Şartı'nın 47. madde, 2. fıkrasının ihlâl riski bulunması halinde Avrupa Tutuklama Emri'ni icra etmekten imtina edebileceğini kabul etmiştir.

¹⁹ AB Adalet Divanı'nın basın açıklaması için bkz.: EuGH, Nr.95/18, 28.06.2018

²⁰ bkz.: C-216/18 PPU (Artur Celmer davası LM kısaltması ile ifade edilmektedir)

Divan bu kararı ile öncelikle Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasının reddinin tutuklama emrinin karşılıklı tanınması prensibinin bir istisnası olduğunu tespit etmiş ve bu istisnanın dar yorumlanması gerektiğinin altını çizmiştir. Şüphesiz kendisi için Avrupa Tutuklama Emri çıkarılan kişi için yargı bağımsızlığı eksikliği adil yargılanmaya ilişkin temel hakkının özünün ihlâl edileceği konusunda bir risk yaratmaktadır. Bu nedenle, kararı icra etme durumunda olan yargı merciinin Konsey'in 2002/584/JI tarih ve sayılı çerçeve kararının 1. madde, 3. fıkrasına göre kararı icra etmekten kaçınması mümkündür.

Divan kararında Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasının reddi bağlamında dile getirilen gerekçeler prensip olarak kanun sözcüsünün nihai talebindeki gerekçelerle örtüşmekle beraber, Divan'ın tutuklama emrini icra edecek yargı merciinin takdir alanı konusunda daha esnek olduğu görülmektedir. Divan kararında ilk adım olarak objektif, güvenilir, tam ve yeterli şekilde güncellenmiş verilere göre iade halinde adil yargılanma hakkının ihlâli bakımından gerçek bir tehlikenin olup olmadığının değerlendirilmesi öngörülmektedir. Divan bu bağlamda Komisyon'un Konsey'e Polonya'da hukuk devleti prensiplerinin sistematik ihlâli nedeniyle AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre erken uyarı mekanizmasının işletilmesi için yapmış olduğu öneriyi önemli addetmiştir.²¹

Avrupa Tutuklama Emri'ni icra edecek yargı mercii Avrupa Tutuklama Emri'ni veren üye devlette adil yargılanma hakkının ihlâli bakımından bir tehlike olduğunu tespit ettiği takdirde, atılacak ikinci adımda Komisyon tarafından hukuk devleti prensibinin sistematik ihlâli tespit edilmiş olsa da, tutuklama emrinden etkilenen kişinin iadesi halinde gerçekten böyle bir tehlikeye maruz kalıp kalmayacağı incelenecektir. Bu meyanda hukuk devleti prensiplerinde görülen genel eksikliklerin iade edilecek kişi üzerinde yetki kullanacak yargı mercii üzerindeki etkisi araştırılacaktır.

Yapılan araştırmalar sonunda söz konusu hukuk devleti eksikliklerinin iade edilecek kişi için yetki kullanacak mahkemeleri etkilediği ciddi şekilde ve delillerle doğrulandığı takdirde tutuklama emrini icra edecek yargı mercii, etkilenme durumunda olan kişinin bağımsız mahkeme tarafından yargılanma hakkının ve dolayısıyla adil yargılanma hakkının özünün ihlâl edilme riskini kabul etmiş olacaktır. Avrupa

²¹ EuGH, Rs. C-216/18 PPU (LM), ECLI:EU:C:2018:586, Rn.61

Tutuklama Emri'ni icra edecek yargı mercii, tutuklama emri veren yargı merciinden böyle bir tehlikenin mevcudiyetinin araştırılması bağlamında her türlü bilgiyi talep edebilecektir.

Yargı bağımsızlığının iki boyutu bulunmaktadır. Yargı bağımsızlığının ilk boyutu, yargının tam bir muhtariyet içinde hiyerarşik bir bağlantı olmadan yahut herhangi bir tabiiyet ilişkisi olmadan, herhangi bir makamdan, kişiden talimat almaksızın fonksiyonunu yerine getirmesi olarak kabul edilmektedir. Bu şekilde yargı dış müdahalelerden korunmuş olmaktadır. Dış müdahalelerden bağımsızlık bir takım garantilerle sağlanmaktadır. Örneğin yargıçların yerlerinin değiştirilememesi,²² uygun maaş²³ bu bağımsızlığı temin etmektedir; yargı bağımsızlığının ikinci boyutu tarafsızlık kavramı ile bağlantılıdır. Yargıçların hukuk normlarını uygulamak dışında hiçbir şekilde hukuki uyumsuzluk bağlamında bir çıkar ilişkisi kurmamasını ifade etmektedir. Yargı bağımsızlığının ve tarafsızlığının garantisi mahkemelerin oluşumu, yargıçların atanmaları, görev süreleri ve davadan çekilme ve görevden alınma konusunda uygun düzenlemelerin bulunması koşuluna bağlıdır. Yargı bağımsızlığı bunun ötesinde yargıçlara ilişkin disiplin kurallarının yargı kararları üzerinde siyasi baskıyı önleyen garantiler içermesini gerektirmektedir.

Avrupa Tutuklama Emri'ni icra edecek yargı merciinin öngörülen gerekliliklere istinaden adil yargılanma hakkının özünde ihlâl edilme tehlikesinin olduğunu tespit etmesi halinde, ikinci adım olarak, tutuklama emrinden etkilenen kişinin tutuklama emrini veren üye devlete iadesi ertesinde böyle bir tehlikeye maruz kalacağına ilişkin bir varsayımın olup olmadığını incelemesi gerekmektedir. Bu somut denetim, Komisyon'un AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre Avrupa Tutuklama Emri'ni veren üye devlet hakkında erken uyarı mekanizmasının işletilmesi için Konseye gerekçeli öneri yapması durumunda ve Avrupa Tutuklama Emri'ni icra edecek yargı merciinin Komisyon'un önerilerine istinaden söz konusu üye devlette hukuk devleti prensibi muvacehesinde yargı alanında sistematik eksikliklerin olduğuna ilişkin ipuçlarının olduğunu kabul etmesi halinde de gerekli kabul edilmektedir.

²² EuGH, Rs. C-506/04 (Wilson), ECLI:EU:C:2006:587, Slg.2006, I-8613, Rn.51

²³ EuGH, Rs.C-64/16 *Associação Sindical dos Juizes Portugueses*, ECLI:EU:C:2018:17, Rn.45

Konseyin 2002/584JI tarih ve sayılı çerçeve kararı bu bağlamda Avrupa Tutuklama Emri mekanizmasının uygulanmasının durdurulmasını sadece AB Anlaşması'nın 6. madde, 1. fıkrasında yer alan prensiplerin bir üye devlet tarafından ihlâl edilmesi durumunda bunun Konsey tarafından AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre 7.madde, 2. fıkrada yer alan sonuçlarıyla kabul etmesi halinde kabul etmektedir. Avrupa Tutuklama Emri'ni icra edecek yargı mercii bu nedenle Konsey'in AB Anlaşması'nın 7. madde, 2. fıkrasına göre tutuklama emri veren üye devlette hukuk devleti prensibinin ağır ve sürekli ihlâlini tespit etmesi durumunda, iade edilecek kişinin adil yargılanma hakkının özünde ihlâl tehlikesi içinde olduğu konusunda somut bir inceleme yapmaksızın Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasını reddedebilir.

Avrupa Konseyi böyle bir karar almadığı takdirde Avrupa Tutuklama Emri'ni icra edecek icra merciinin Avrupa Konseyi'nin 2002/584/JI tarih ve sayılı çerçeve kararının 1.madde, 3.fıkrası muvacehesinde sadece olağanüstü koşullarda kararı icra etmekten kaçınması mümkündür. Somut durum için yapılan inceleme karardan etkilenecek kişinin iade edilmesi halinde adil yargılanma hakkının ihlâli bakımından gerçek bir tehlike bulunduğunu ortaya koyduğu takdirde kararın icrasından kaçınma mümkündür. Avrupa Tutuklama Emri'ni icra edecek yargı mercii bunun yanısıra karardan etkilenecek kişinin kişisel durumu ve Avrupa Tutuklama Emri'nin verilmesinin nedenini oluşturan suçun türü ve konusu itibariyle bağımsız bir mahkemede yargılanma hakkının ihlâli ve dolayısı ile adil yargılanma hakkının ihlâli bakımından ciddi ve kanıtlara dayanan gerçek bir tehlikenin olup olmadığını ve bu kişinin kaygılarını kendisine aktarılan bilgiler ışığında değerlendirecektir.²⁴ Bu kararla bağlantılı oldukça sınırlı yorum söz konusu olsa da kararın şimdiye kadar olumlu yorumlandığı görülmektedir.²⁵

²⁴ EuGH, Rs. C-216/18 PPU (LM), ECLI:EU:C: 2018:586, Rn.70 vd.

²⁵ SULIAK, Hasso **Europäisches Haftbefehl aus Polen, Vollstreckung nur bei fairem Verfahren**, Yıl: 2018 (25 Temmuz), <http://www.ito.de/recht/hintergruende/h/eugh-c21618ppu-europaeischer-haftbefehl-p...> (erişim tarihi 02.03.2021)

SONUÇ

Celmer (LM) davasında davacıların Polonya adli mercileri tarafından verilen tutuklama emrinin icrasının ertelenmesi için Komisyon'un Konsey'e, AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre Polonya'da hukuk devleti ilkelerinin sistematik ihlâlinin belgelere dayanan tespitine yönelik bir karar alması bağlamında yaptığı gerekçeli öneride yer alan bir dizi argümana yer verdikleri görülmektedir. Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasından kaçınmanın hukukten caiz olup olmadığı tartışması bağlamında AB Anlaşması'nın 7. maddesinde öngörülen "siyasi" yaptırım mekanizması paralelinde AB'nin Çalışma Usullerine İlişkin Sözleşme'nin 258. maddesinde düzenlenen ihlâl davasına istinaden de AB Anlaşması'nın 2. maddesinde yer alan AB değerlerinin ihlâlinin dava konusu edilmesi olanağı gündeme gelmektedir. AB Adalet Divanı'nın ihlâl davasına ilişkin yerleşik içtihadında, (örneğin Melloni veya Aranyosi ve Căldăraru davasında) iade yasağı için öngörülen koşulların Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasının reddine esas alınmasının mümkün olup olmadığının tartışıldığı görülmektedir. Ancak Aranyosi ve Căldăraru davasında Avrupa Temel Haklar Şartı muvacehesinde Polonya'daki gözaltı koşullarının insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele olarak görülüp görülmeyeceği değerlendirme konusu yapılırken, Celmer davasında AİHK'nun 6.maddesinde ve Avrupa Temel Haklar Şartınının 47. madde, 2. fıkrasında yer alan temel hak teminatı "adil yargılama-fair trial" ile bağlantılı olarak bağımsız ve tarafsız yargı davanın odak noktasını oluşturmuştur.

Gerek kanun sözcüsü nihai talebinde, gerekse Divan verdiği kararında Aranyosi ve Căldăraru davalarında dile getirilen iki aşamalı testi üstlenmiştir. Buna göre ilk adım olarak hukuk devleti ilkelerinde sistematik veya genel eksiklik kanıtlanması gerekmektedir. Genel koşullar ışığında böyle bir risk bulunduğu ortaya çıktığı takdirde ikinci adımda bu riskin bireysel somut durum üzerinde ne şekilde etki yaptığı incelenecektir. Bu bağlamda problemlili olarak görülen husus Avrupa Tutuklama Emri'nden etkilenme durumunda olan kişinin Polonya yargı sistemindeki eksikliklerin kendi kişisel durumu üzerinde doğuracağı etkileri ortaya koymakla mükellef olmasıdır. Ancak Avrupa Tutuklama Emri'nden etkilenme durumunda olan kişiye bu bağlamda ispat yükümlülüğü getirilmediği için yaptığı beyanları sadece inanılır kılması yeterlidir.

Bunları inceleme ve değerlendirme yetkisi tutuklama emrini icra edecek yargı merciine aittir. Kararı icra edecek yargı merci, Komisyonun AB Anlaşması'nın 7. madde, 1. fıkrasına göre hazırladığı gerekçeli tavsiyesinde yer aldığı gibi, tutuklama emri kararı alan üye devletin yargısının bağımsızlığı konusunda sistematik yahut genel eksiklikler nedeniyle AB Temel Haklar Şartı'nın 47.madde, 2.fıkrasında temin edilen adil yargılanma hakkının ihlâli konusunda ciddi ve olaylarla kanıtlanmış ipuçları elde ettiği takdirde Konsey'in 2002/584 tarih ve sayılı çerçeve kararının 1.madde, 3.fıkrasına göre Avrupa Tutuklama Emri kararından etkilenme durumunda olan kişinin iadesinden kaçınma olanağına sahiptir.²⁶

AB Adalet Divanı yukarıda incelenen C-216/18 PPU (LM) davası ile aynı tarihte (25.07.2018) bu kez Macaristan yargı mercileri tarafından verilen Avrupa Tutuklama Emri'nin icrasına ilişkin bir çok yerinde açıkça LM davasına gönderme yaptığı paralel bir karar vermiştir.²⁷ LM davası Macaristan'da adam yaralama, mala zarar, dolandırıcılık, hırsızlık suçları nedeniyle hakkında Avrupa Tutuklama Emri çıkartılan, 23.11.2017 tarihinden itibaren Avrupa Tutuklama Emri nedeniyle Almanya'da gözaltında olan Macar vatandaşı ile ilgili olarak Bremen'deki Hansa Eyalet Yüksek Mahkemesi tarafından Divan nezdinde bir önkarar davası olarak açılmıştır. Eyalet Yüksek Mahkemesi yapmış olduğu önkarar başvurusunda Divan'dan Macaristan'daki tutukluluk koşullarının sistematik veya genel eksiklikler göstermesini esas alarak değil, hakkında tutuklama emri icra edilecek kişinin Avrupa Temel Haklar Şartı'nın 4. maddesinde garanti edilen insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele görmeme hakkının tehlikede olmasını esas alarak, tutuklama emrinin icrasından bu gerekçe ile kaçınma olanağının olup olmadığının cevaplandırılmasını istemiştir.

Kanun sözcüsü Manuel Campos *Sánchez-Bordona*'nın 4 Temmuz 2018 tarihli nihai talebinde vurguladığı gibi, Macaristan'daki durum Nisan 2016'da karara bağlanan Aranyosi ve Căldăraru davasından sonra 2017 başından itibaren değişmiştir.²⁸ Ancak tutukluluk koşulları nedeniyle itiraz yapılabilmesi tutukluluk koşullarının hukuka uygunluğu konusundaki tereddütü ortadan kaldırmamaktadır. Divan vermiş olduğu

²⁶ EuGH, Rs. C-216/18 PPU (LM), CCLI:EU:C:2018:586, Rn.79

²⁷ EuGH, Rs. C-220/18 PPU (LM), ECLI:EU:C:2018:589

²⁸ yetersiz tutukluluk koşulları nedeniyle itiraz yapilme olanağı tanınması nedeniyle

kararda tutuklama emrinden etkilenmek durumunda olan kişinin Macaristan'da tutukluluk koşulları hakkında şikâyet yapabilmesinin insanlık dışı muamele görme tehlikesini ortadan kaldırmak bakımından yalnız başına yeterli olmadığını kabul etmiştir. Kararı icra edecek yargı mercii her ilgili kişinin durumunu bireysel inceleyerek, bu kişi için gerçekten bir tehlikenin olup olmadığını tespit ile mükelleftir. Kararı icra edecek yargı mercileri şüphesiz hakkında tutuklama emri olan kişinin cezasının infaz edileceği cezaevi koşullarını incelemekle mükelleftir. Bu tür bir tehlikenin LM'in cezasının infaz edileceği Budapeşte ve Szombathely cezaevlerinde mevcut olmaması nedeniyle Divan LM'in Macar mercilerine tesliminin caiz görüldüğünü Hansa Eyalet Yüksek Mahkemesine önkarar olarak bildirmiştir. Somut dava Eyalet Yüksek Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır.²⁹

Avrupa Tutuklama Emri'nin icrası bağlamında iki ayrı İrlanda mahkemesi tarafından Divan nezdinde açılan önkarar davaları da konuya ışık tutmaları nedeniyle önem taşımaktadır.³⁰ Divana yapılan önkarar başvurularında İngiltere'nin AB Anlaşması'nın 50. maddesine istinaden yaptığı AB'den çıkma talebi öncesinde düzenlenen Avrupa Tutuklama Emirleri bakımından yorum sorulmuştur. 16 Mart 2018'de İrlanda Supreme Court'u tarafından Divan'a yapılan önkarar başvurusu bağlamında iç tüzüğün 105. madde, 1. fıkrası muvacehesinde davanın hızlandırılmış prosedüre göre bakılması talebi (Rs. C-191/18) Divan Başkanı'nın 30 Mayıs 2018 tarihli kararı ile reddedilirken, İrlanda Yüksek Mahkemesi tarafından açılan diğer ön karar davası (Rs. C-327/18 PPU) içtüzüğün 107.maddesine göre hızlandırılmış prosedüre göre bakılmıştır.

2016 yılında İngiltere adli mercileri adam öldürme, yangın çıkarma ve tecavüz nedeniyle cezai takibat için iki Avrupa Tutuklama Emri çıkarmıştır. Avrupa Tutuklama Emri'ne istinaden aranan kişi (prosedür bağlamında RO olarak ifade edilen) söz konusu Avrupa Tutuklama Emri'ne istinaden İrlanda'da yakalanmış (3 Şubat 2016), gözaltına alınmıştır. Tutuklama emrinin icrası bağlamında RO İngiltere'ye iade edilmesini önlemeye matuf bir dizi itiraz yapmıştır. Bu itirazlar özellikle İngiltere'nin prensip olarak

²⁹ Divanın basın açıklaması Nr.114/18, 25.07.2018

³⁰ Rs. C-191/18, bkz.:KN Minister for Justice and Equality; ECLI:EU:C:2018:383; Rs. C-327/18 PPU; bkz.: Minister for Justice and Equality/RO, ECLI:EU:C:2018: 783

29.03.2019'da AB'ni anlaşmasız terk etme ihtimali esas alınarak,³¹ üçüncü devlet olarak İngiltere'de 2002/584/JI tarih ve sayılı çerçeve karardan doğan hakların hangi kapsamda pratikte geçerli olacağı konusunda doğan bilinmezlik çerçevesinde dile getirilmiştir.

Bu bağlamda kanun sözcüsü *Maciej Szpunar* nihai talebinde RO'nun Brexit'e ilişkin yorumlarının Avrupa Tutuklama Emri'nin icra edilmemesi için bir neden oluşturmayacağını; İngiltere AB'de kaldığı sürece Birlik Hukuku'nun İngiltere için de bağlayıcı olduğunu, çerçeve kararda yer alan yükümlülüklerle İngiltere'nin bağlı olduğunu, bunun ötesinde Brexit ertesinde İngiltere'de çerçeve kararın ve AB Temel Haklar Şartı'nın özünü gözardı edilecek şekilde siyasi koşulların değişeceğine ilişkin bir emare bulunmadığını, Brexit ile İngiltere'nin hukuk devleti prensibi ve temel hakları koruma yaklaşımında bir değişiklik ortaya çıkmayacağını ifade etmiştir. Avrupa Tutuklama Emri'ni icra eden yargı mercilerinin beklentisi İngiltere'nin Brexit ertesinde de tutuklama emri kararından doğan yükümlülüklerle saygı göstermesi yönündedir. Bunun aksini kanıtlayan ipuçlarının bulunması halinde, Avrupa Tutuklama Emri'ni icra eden mercilerin tutuklama emrini icra etmekten kaçınması mümkündür.³² Divan 19 Eylül 2018 tarihli kararında kanun sözcüsünün görüşünü içerik olarak bütünüyle kabul etmiştir.³³ Diğer önkarar başvurusu da (Rs. C-191/18) aynı nedenlere istinaden Divan'ın benzer bir kararı ile sona ermiştir.

³¹ İngiltere'ye ilk etapta Brexit için 31 Ekim 2019'a kadar süre verilmiştir; Brexit süre uzatımı nedeniyle 31 Aralık 2021'de gerçekleşmiştir

³² bkz.: <http://www.lto.de/recht/nachrichten/n/eugh-generalanwalt-C-.32818-vereinigtiskoenig>

³³ bkz.: Gerichtshof, Pressemitteilung Nr.135/18 vom 19.09.2018

KISALTMALAR:

Art.	madde
EC	European Commission
ECLI	European Case Law Identifier
EU	European Union
EuGH	Europäische Gerichtshof
IEHC	High Court of Ireland Decisions
LTO	Legal Tribune Online
PPU	Urgent Preliminary Reference
Rn	Randnummer
Rs	Randsache
Slg.	Sammlung

KAYNAKÇA

- BIERNAT, Stanislaw/KAWCZYŃSKA, Monika, **Why the Polish Supreme Courts Reference on Judicial Independence to the CJEU is Admissible after all**, *VerfBlog*, 2018/8/23, <https://verfassungsblog.de/why-the-polish-supreme-courts-reference-on-judicial-independence-to-the-cjeu-is-admissible-after-all/>, DOI: 10.17176/20180823-162630-0.) (erişim tarihi 02.03.2021)
- HUMMER, Waldemar, “Erneute Rechtstaatlichkeitsprobleme in Ungarn”, **Europäische Rundschau**, Yıl;2017, Sayı:2
- HUMMER, Waldemar, “Rechtstaatlichkeit Probleme in Ungarn und Polen. Misst die Europäische Kommission dabei mit zweierlei Mass”, (Teil I), **EU-Infothek** (I.Kısım), Yıl:2017 (12 Mayıs), **EU-Infothek** (II.Kısım), Yıl: 2017 (16 Mayıs)
- HUMMER, Waldemar, “Neuer Frühwarnmechanismus bei Gefährdung der Rechtsstaatlichkeit in der EU”, **EU-Infothek**, Yıl: 2014 (8 Nisan)
- MYCIELSKI, Martin, **While Poles defend courts, Kaczyński hijacks EU elections**, <https://euobserver.com/opinion/142484> (erişim tarihi 02.03.2021)
- PALLOKAT, Jan, “Justizreform vor EU-Rat. Polen im “Dämmerzustand”, **tagesschau.de**, Yıl:2018 (26 Haziran)
- SULIAK, Hasso, **Europäisches Haftbefehl aus Polen, Vollstreckung nur bei fairem Verfahren**, Yıl: 2018 (25 Temmuz), <http://www.ito.de/recht/hintergruende/h/eugh-c21618ppu-europaeischer-haftbefehl-p...>) (erişim tarihi 02.03.2021)
- TEFFER, Peter, “EU Commission step up legal case against Poland”, **euobserver**, Yıl: 2018 (14 Ağustos); <https://euobserver.com/political/142585> (erişim tarihi 02.03.2021)